

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 1(102)-988/2021

02.11.2021

ALİ MƏHKƏMƏ

**Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
Cinayət Kollegiyasının**

Q Ə R A R İ

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası hakimlər Yusifov Şahin Yaşar oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Kərimov Fərhad Abdulkərim oğlu və Mövsümov Nazim Rasim oğlundan ibarət tərkibdə,

Əbilov Hüseyn Natiq oğlunun katibliyi ilə,

dövlət ittihamçısı – Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin kassasiya instansiyası məhkəməsində dövlət ittihamının müdafiəsi və analitik təhlil şöbəsinin böyük prokuroru İmranov Hafiz Beykəs oğlunun və

məhkum Təqsirləndirilən şəxs müdafiəçisi Namazov Alim Knyaz oğlunun iştirakları ilə,

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 07 avqust 2020-ci il tarixli hökmü ilə Məhkum Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinib məhkum olunmasına dair cinayət işi üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarından məhkumun müdafiəçisi A.K.Namazov tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinə əsasən işə baxaraq,

M Ü Ə Y Y Ə N E T D İ :

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 07 avqust 2020-ci il tarixli hökmü ilə (hakimlər İsmayılov Eldar Herov oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Hüseynov Cavid İbadulla və Əliyev Samir İmamverdi oğlundan ibarət tərkibdə)

Məhkum, xx xxxxxxx il tarixdə Bakı şəhərində anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, ailəli, himayəsində iki azyaşlı uşaqları olan, natamam ali təhsilli, heç işləməyən, əvvəllər məhkum olunmamış, ünvan 1

ünvanında qeydiyyatda olan və həmin ünvanda yaşamış,

CM-nin 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinib, CM-nin 12.1, 218.2-ci maddəsi ilə 8 (səkkiz) il müddətə, CM-nin 12.1, 279.1-ci maddəsi ilə 4 (dörd) il müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə cinayətlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzaları qismən toplamaq yolu ilə qəti olaraq cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 10 (on) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur.

İşin halları:

Məhkəmənin hökmünə əsasən, Məhkum Azərbaycan Respublikası vətəndaşı olmaqla qəsdən Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında, digər Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının da iştirak etdiyi ağır və ya xüsusilə ağır cinayətlər törətmək məqsədilə yaradılmış Suriya Ərəb Respublikası ərazisində həmin dövlətin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan "Cəbhət-an Nusra" («X26») adlı cinayətkar birliyin (təşkilatın) təbəçiliyində olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı X11 rəhbərlik etdiyi qanunsuz silahlı birləşmənin fəaliyyətində iştirak etmiş, eləcə də həmin cinayət əməlinə görə həm Suriya Ərəb Respublikasında, həm də Azərbaycan Respublikasında məhkum olunmamışdır. Belə ki, Məhkum qəsdən Suriya Ərəb Respublikası ərazisində həmin dövlətin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmənin fəaliyyətində iştirak etmək məqsədilə 31 avqust 2013-cü il tarixdə Rusiya Federasiyasına, oradan isə 2013-cü ilin oktyabr ayında Türkiyə Respublikasına gedərək, Türkiyənin Hatay şəhəri istiqamətindən sərhəddən qanunsuz yolla Suriya Ərəb Respublikası ərazisinə keçərək, həmin dövlətin, eləcə də Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan ağır və ya xüsusilə ağır cinayətlər törətmək məqsədilə yaradılmış "Cəbhət-an Nusra" («X26») adlı cinayətkar birliyin (təşkilatın) təbəçiliyində olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı X11 rəhbərlik etdiyi qanunsuz silahlı birləşmənin tərkibinə digər Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə birlikdə qoşularaq, qanunsuz silahlı birləşməyə aid təlim düşərgələrində müxtəlif hərbi təlimlərdə iştirak etdikdən sonra ona təhkim edilmiş döyüş sursatı ilə birlikdə "UZİ" tipli avtomat silahla 2014-cü ilin mart ayınadək həmin qanunsuz silahlı birləşmənin nəzarətindəki ərazilərdə yerləşən postların mühafizəsində iştirak etmiş və bu cinayət əməlinə görə xarici ölkədə - Suriya Ərəb Respublikasında məhkum olunmamışdır. Təqsirləndirilən şəxs 2014-cü ilin mart ayında Suriya-Türkiyə sərhədini qanunsuz olaraq keçməklə Türkiyə Respublikasına qayıtmış, 05 oktyabr 2019-cu il tarixdə isə Türkiyədən Azərbaycan Respublikasına deportasiya edilmişdir.

Hökmdən məhkum Məhkum müdafiəçisi A.K.Namazov tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinə əsasən işə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının (hakimlər Abdulov Rəşad Məhərrəm oğlu (sədrlük edən və məruzəçi), Seyfəliyev Əli Səlim oğlu və Babayev Qədim Xalid oğlundan ibarət tərkibdə) 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarı ilə apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, hökm isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarından məhkum Təqsirləndirilən şəxs müdafiəçisi A.K.Namazov kassasiya şikayəti verərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarın ləğv edilməsini, Təqsirləndirilən şəxs elan olunmuş ittiham isə öz təsdiqini tapmadığına və sübuta yetirilmədiyinə görə isə onun barəsində bəraət hökmünün çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri:

İşin faktiki hallarını mübahisələndirən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, Cinayət və Cinayət-Prosessual Məcəllələrinin bir sıra normalarına istinad edən müdafiəçi A.K.Namazov kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, məhkəmələr Məhkum barəsində cinayət işinə baxarkən saxta sübutlara əsaslanaraq onun

barəsində ədalətsiz və qanunsuz qərarlar qəbul etmişlər. Müdafiəçi A.K.Namazov bildirir ki, Məhkum heç bir cinayət törətməmiş, onun barəsindəki cinayət işi üzrə ibtidai araşdırma qərəzli aparılmış, ona işgəncələr verilməklə ondan istintaqa lazım ifadələr alınmış, cinayət işinin materiallarında olan sənədlər də saxtalaşdırılmışdır. Məhkəmələr iş üzrə müəyyən olunmuş zidiyyətlərə fikir verməmiş, işin hallarını düzgün araşdırmamış və nəticədə Məhkum barəsində ədalətsiz qərarlar qəbul etmişlər. İş materiallarında Məhkum Türkiyə - Suriya sərhədini qanunsuz olaraq keçməsi bir neçə dəfə vurğulanır. Məhkum özünün və onun atasının məhkəmədə verdiyi ifadəyə görə həmin sərhəd daimi açıq olmuşdur, sərhəd keçid məntəqələrindən yüzlərlə insan sərbəst hərəkət edir, hər iki tərəfə gediş-gəliş üçün şərait yaradılmışdır. Sərhədlər Suriya tərəfdən açıq olmuş, orada sərhədçilər olmamış, Türkiyə sərhədçiləri isə ancaq pasport (və ya kimlik) yoxlamaqla nəinki insanların sərhədi keçməsinə mane olmamış, hətta onlara müəyyən köməkliklər də göstərmişlər. Əks halda Türkiyə kimi bir dövlətin sərhəddini dəfələrlə qanunsuz olaraq keçmək mümkün deyil. Digər tərəfdən iş materiallarında Məhkum Türkiyə-Suriya sərhədini qanunsuz keçməsinə təsdiq edən heç bir sənəd (və ya arayış) yoxdur. Məhkum öz ifadəsində göstərir ki, o, dini təhsil almaq, islam elminə dərinlən bələd olmaq məqsədilə əvvəl Misir ƏR-na getmək istəmiş, lakin Misirdə "Ərəb bahan" adı altında yaranmış qarşıdurma görə fikrini dəyişərək Suriya ƏR-na getmək qərarına gəlmişdir. Orada olduğu 3 ay müddətində, tam əmin-amanlıq şəraitində, münasib təhsil ocağı axtarmış və həmin dövrdə ərəb əlifbasını mükəmməl öyrənmişdir. Çox təəssüflər olsun ki, onun ərəb əlifbasını öyrənməsi iş materiallarında "Dini təlimlərdə iştirak" kimi qiymətləndirilmişdir. Kassasiya şikayətinin müəllifi qeyd olunanları nəzərə alaraq apellyasiya instansiyaya məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsini və Məhkums barəsində bəraət hökmünün çıxarılmasını xahiş edir.

Kassasiya şikayətinə baxılmasının yeri və vaxtı barədə qanuna müvafiq qaydada və müddətdə məlumatlandırılmasına baxmayaraq məhkum Məhkum məhkəmə iclasında iştirak etmək arzusunu bildirməyərək bunun üçün məhkəməyə müraciət etməmişdir.

Məhkəmə koleqiyası bununla əlaqədar dövlət ittihamçısının və müdafiəçinin rəylərini dinləyib Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra məndə CPM-nin) 419.4-cü maddəsinin tələblərinə əsaslanaraq kassasiya şikayətinə məhkum Təqsirləndirilən şəxs iştirakı olmadan baxılmasını mümkün bilmişdir.

Belə ki, CPM-nin 419.4-cü maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsinin iclası hansı məhkəmə qərarına və hansı əsaslarla baxılması, kimlərin məhkəmə tərkibinə daxil olması və məhkəmənin iclas zalında cinayət prosesi iştirakçılarından kimlərin iştirak etməsi barədə məhkəmə iclasında sədrlik edən elanı ilə açılır. Şikayət vermiş və lazımı qaydada məlumatlandırılmış şəxsin olmaması kassasiya instansiyası məhkəməsi iclasının davam etdirilməsini istisna etmir.

Hüquqi məsələlər:

Göründüyü kimi, müdafiəçi A.K.Namazovun kassasiya şikayətinin əsas dəlili ondan ibarətdir ki, Məhkum ona elan olunmuş ittiham üzrə cinayət əməllərini törətməsi sübuta yetirilməmiş, məhkəmələr araşdırılmış sübutlara düzgün qiymət verməmiş və o, təqsiri sübuta yetirilmədiyi halda əsassız və qanunsuz olaraq məhkum edilmişdir. Bununla da, müdafiəçi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən çıxarılmış qərarın ləğv edilməli olması haqqında tələbini CPM-nin 416.1.2, 416.1.3 və 416.1.11-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş hallarla əlaqələndirmişdir.

CPM-nin 416.1.2, 416.1.3 və 416.1.11-ci maddələrinə əsasən isə, kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıdakı hallarda apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökmü və ya qərarını kassasiya qaydasında ləğv etmək və ya dəyişdirmək hüququna malikdir:

416.1.2. məhkəmə bu Məcəllənin 143-146-cı maddələrinin tələblərinə müvafiq olaraq sübutları tədqiq etmədikdə;

416.1.3. məhkumun təqsirliliyi və ya bəraət almış şəxsin təqsirsizliyi barədə məhkəmə hökmünün əsasını yolverilməz sübutlar təşkil etdikdə;

416.1.11. məhkəmə cinayət təqibini istisna edən halların mövcudluğuna baxmayaraq ittiham hökmü çıxardıqda;

Odur ki, məhkəmə kollegiyası müdafiəçi A.K.Namazovun şikayətini kassasiya qaydasında baxılmalı müraciət kimi görür və buna görə Məhkum barəsindəki cinayət işinin materiallarını, o cümlədən yekun məhkəmə aktlarını yoxlayıb aşağıdakıları qeyd edir.

Əvvəlki qərarlarında olduğu kimi, məhkəmə kollegiyası yenə də vurğulamağı lazım bilir ki, kassasiya instansiyası məhkəməsinin kassasiya müraciətlərinə baxılması üzrə səlahiyyətlərinin həddlərini CPM-nin 419-cu maddəsi müəyyən edir.

Ümumi şəkildə kassasiya instansiyası məhkəməsinin kassasiya müraciətlərinə baxılması üzrə səlahiyyətlərini müəyyən edən CPM-nin 419.1-ci maddəsinə əsasən, kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayətinə və ya kassasiya protestinə mahiyyəti üzrə baxaraq müraciətin dəlillərindən asılı olmayaraq yalnız hüquq məsələləri üzrə cinayət qanununun və bu Məcəllənin normalarının tətbiqinin düzgünlüyünü yoxlayır.

Qeyd olunan maddədən göründüyü kimi, sübutların mahiyyəti üzrə araşdırılması, mötəbərliyi, kifayətliliyi, cinayət faktının müəyyən edilməsi, habelə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən çıxarılmış hökm və qərarların icrası və buna nəzarətin həyata keçirilməsi kimi məsələlərin həlli qanunla kassasiya instansiyası məhkəməsinin deyil, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin səlahiyyətinə aid edilmişdir.

CPM-nin 419.11-ci maddəsinin tələblərinə görə, kassasiya instansiyası məhkəməsi birinci və ya apellyasiya instansiyası məhkəməsində məhkəmə baxışının predmeti olmayan faktları müəyyən edə və ya onları sübuta yetirilmiş hesab edə bilməz.

Məhkəmə kollegiyası qanunvericiliyin tələblərinə əsaslanaraq onu da qeyd edir ki, kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökm və ya qərarından verilmiş kassasiya şikayətinə və ya kassasiya protestinə əsasən işə baxaraq və bu baxışın nəticəsi olaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən qəbul edilmiş məhkəmə aktına münasibətini bildirməklə CPM-nin 419.10-cu maddəsində sadalanan qərarlardan birini, yəni apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökm və ya qərarını dəyişiklik edilmədən saxlanması, həmin hökm və ya qərarın ləğv edilməsi və işin yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsi və ya cinayət işinin icraatına xitam verilməsi, yaxud da onların dəyişdirilməsi haqqında qərar, habelə hökmün və ya məhkəmənin digər qərarının icrası qaydasında icraat üzrə məhkəmə qərarını ləğv edərək, birinci və ya apellyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında yeni qərar qəbul edir (o şərtlə ki, həmin qərar məhkum edilmiş şəxsin vəziyyətinin ağırlaşdırılması ilə nəticələnməsin).

Ümumiyyətlə, kassasiya instansiyası məhkəməsinin kassasiya müraciətlərinə baxılması üzrə səlahiyyətlərinin həddlərini CPM-nin 419 və 416-cı maddələri müəyyən edir.

Bu baxışın nəticəsində kassasiya kollegiyası tərəfindən apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarlarının ləğv edilməsi və dəyişdirilməsi əsasları isə CPM-nin 416-cı maddəsində müəyyən edilmişdir. Məhz həmin maddədə təsbit edilən əsaslar (ən azından həmin əsaslardan biri) olduqda Ali Məhkəmənin Cinayət Kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarını kassasiya qaydasında ləğv etməyə və yaxud dəyişdirməyə haqlıdır.

Bundan başqa, kassasiya instansiyası məhkəməsində məhkəmə baxışının predmetini qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktları təşkil etdiyindən, bu instansiyada işin halları araşdırılmır (kassasiya şikayətinə məhkəmə istintaqı aparılmaqla baxılmır və işin faktiki hallarfərqli şəkildə müəyyən edilmir), yeni sübutlar təqdim edilmir və mövcud sübutlara hüquqi qiymət verilmir. Kassasiya qaydasında hökm və ya qərarın qanuniliyi, başqa sözlə birinci və ya apellyasiya instansiyası məhkəməsində işə baxılarkən və mübahisə edilən hökm və ya qərar qəbul edilərkən maddi və ya prosessual hüquq normalarının, yəni cinayət qanununun və CPM-nin normalarının tələblərinə əməl edilib-edilməməsi yoxlanılır.

Beləliklə, şərh edilənlərdən belə nəticə hasil olur ki, cinayət-prosessual qanunvericiliyinin tələblərinə görə, sübutların araşdırılması və qiymətləndirilməsi, bu araşdırma və qiymətləndirmə nəticəsində işin faktiki hallarının müəyyən edilməsi birinci və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin səlahiyyətlərinə aiddir, sübutların araşdırılması

dedikdə isə təkcə məhkəmə iclasında prosesual statusa malik olan şəxslərin dindirilmələri, ekspertizaların təyin edilib keçirilməsi, sübut əhəmiyyətli sənədlərin tələb olunub alınması və tədqiq edilməsi və digər istintaq hərəkətlərinin aparılması deyil, həm də ibtidai araşdırma zamanı toplanmış sübutların elan olunması, onların qanuna müvafiq qaydada tədqiq edilməsi və qiymətləndirilməsi, bir sübutun digərinə münasibətdə üstünlüyünün müəyyən edilməsi və onların şəxsin hər hansı cinayətin törədilməsində tətqisrli bilinməsi üçün kifayət edib-etməməsi başa düşülür.

Kassasiya kollegiyasının vəzifəsi isə ondan ibarətdir ki, işə məhkəmələrdə mahiyyəti üzrə baxılarkən aşağı instansiya məhkəmələri tərəfindən toplanmış sübutların araşdırılması və qiymətləndirilməsi, işin faktiki hallarının müəyyən edilməsi, cinayət əmələinin hüquqi tövsifi, cəza tədbirinin seçilməsi və bu kimi digər məsələlərin həlli zamanı cinayət və cinayət-prosessual qanunvericiliyi normalarının düzün tətbiq edilib-edilməməsini yoxlasın və bu yoxlama nəticəsində CPM-nin 416.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş pozuntulara yol verilməsini aşkar etdikdə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının (hökümünün) ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi haqqında qərar qəbul etsin.

Belə nəticə həmçinin cinayət-prosessual qanunun digər tələblərindən də irəli gəlir.

Belə ki, CPM-nin 33.1-33.4-cü maddələrinə görə, hakimlər cinayət mühakimə icraatının həyata keçirilməsində cinayət işi üzrə toplanmış sübutları bu Məcəllənin tələblərinə əsasən qiymətləndirirlər. Cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən bu Məcəllənin 125, 144-146-cı maddələrinin müddəalarının pozulması yolverilməzdir. Cinayət prosesində heç bir sübutun və digər materialın qabaqcadan müəyyən edilmiş qüvvəsi yoxdur. Hakimlərin sübutlara və sair materiallara qərəzli münasibət bəsləməsi, mövcud hüquqi prosedur daxilində tədqiq edilənədək sübut və digər materiallardan birinə digərinə nisbətdə çox və ya az əhəmiyyət verilməsi yolverilməzdir.

CPM-nin 138.1-ci maddəsində təsbit edilmişdir ki, sübutetmə ittihamın qanuni, əsaslı və ədalətli həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən edilməsi məqsədi ilə sübutların əldə edilməsindən, yoxlanılmasından və qiymətləndirilməsindən ibarətdir.

CPM-nin 144-cü maddəsi cinayət-mühakimə icraatını aparan orqanlardan, o cümlədən məhkəmədən cinayət təqibi üzrə toplanılmış sübutları tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlamağı tələb edir. Yoxlama zamanı toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş sübutların mənbəyinin mötəbərliyi müəyyənləşdirilir.

CPM-nin 145.1-ci maddəsinə görə, hər bir sübut mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilməlidir.

CPM-nin 146.1-ci maddəsinə görə, cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin.

CPM-nin 349.5-ci maddəsinə əsasən aşağıdakı hallarda məhkəmənin hökmü əsaslı hesab edilir:

- məhkəmənin gəldiyi nəticələr yalnız məhkəmə iclasında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslandıqda;

- bu sübutlar ittihamın qiymətləndirilməsi üçün kifayət etdikdə;

- məhkəmənin müəyyən etdiyi hallar onun tədqiq etdiyi sübutlara uyğun gəldikdə.

Qanunu bu normasının mənasına görə, hökmün məhkəmə iclasında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslanmalı olması tələbi təkcə şəxsin təqsirli olub-olmamasına dəlalət edən sübutların deyil, həmçinin onun barəsində cəza tədbirinin seçilməsinə bu və ya digər şəkildə təsir edə biləcək sübutlara da aiddir.

Göründüyü kimi, cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliyi, cinayət mühakimə icraatında sübutların qiymətləndirilməsi prinsipləri, sübutlar və sübutetməyə dair normalar, o cümlədən CPM-nin 125, 143-146-cı maddələri, hökmün əsaslılığına dair müddəalar (CPM-nin 349.5-ci maddəsi) tələb edir ki, məhkəmə cinayət işlərinə faktlar əsasında baxsın, faktların müəyyən edilmiş sayılması üzrə qənaətini isə belə nəticəyə gəlmək üçün kifayət edən, həqiqiliyinə, yaranma mənbəyinə, əldə edilməsi

hallarına şübhə olmayan (tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılmış), mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə lazımcı qiymətləndirilmiş sübutların məcmusu ilə əsaslandırın.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumunun "V.Bayramov və qeyrilərinin şikayətləri üzrə" 09 sentyabr 2005-ci il tarixli qərarında göstərilmişdir ki, məhkəmə hökmü şəxsin təqsirli olub-olmaması kimi həyati əhəmiyyəti olan məsələni həll edir. Bu səbəbdən prosessual qanunvericiliyin tələbinə görə məhkəmənin hökmü qanuni və əsaslı olmalıdır. (CPM-nin 349.3-cü maddəsi) ... Məhkəmə hökmünün əsaslılığının şərtlərindən biri də hökmdə müəyyən edilmiş halların məhkəmə istintaqında tədqiq edilmiş sübutlara uyğun gəlməsidir. Bu o deməkdir ki, şəxsin cinayət törətməkdə təqsirli olmasına dair məhkəmə qərarı mülahizələrə əsaslanma bilməz və işə aid biri digərinə uyğun gələn mötəbər sübutların məcmusu ilə təsdiq olunmalıdır. (CPM-nin 28.5-ci maddəsi)

Məhkum barəsindəki cinayət işinin materiallarından görüldüyü kimi, ilk növbədə faktları araşdırmaq və müəyyən etmək səlahiyyətləri üzərinə qoyulmuş birinci instansiyası məhkəməsi təqdim olunan (ibtidai araşdırma zamanı toplanmış) sübutları araşdırmaqla və onları CPM-nin 145.1-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq qaydada mənsubiyyəti, mümkünlüyü və mötəbərliyi üzrə qiymətləndirməklə adı çəkilən məhkumun hökmdə təsvir edilən cinayət əməllərini törətməsi barədə nəticəyə gəlmiş, apellyasiya instansiyası məhkəməsi də həmin sübutların təkrarən araşdırılmasına ehtiyac görməyərək, araşdırılmış sübutların isə Məhkum təqsirli olmasına dəlalət etməsini və belə qənaətə gəlmək üçün onların kifayət etməsini hesab edərək bu nəticə ilə razılaşıb. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin gəldikləri bu nəticə düzgündür, qanunidir və bu baxımdan həmin nəticənin şübhə altına alınması üçün heç bir qanuni əsas yoxdur.

Şikayətdə göstərilən dəlillərlə razılaşımayan məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, cinayət işinin materiallarına əsasən, məhkum Məhkum təqsirliliyinin mötəbərliyi heç bir şübhə doğurmayan, CPM-nin 143-146-cı maddələrinin tələblərinə uyğun olaraq əldə edilmiş, araşdırılmış və qiymətləndirilmiş sübutlarla, cinayət əməlini törətdiyinə görə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 07 avqust 2020-ci il tarixli hökmü ilə CM-nin 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinərək məhkum olunmuş Təqsirləndirilən şəxs ibtidai araşdırma zamanı heç bir təsir göstərilmədən müdafiəçisinin iştirakı ilə verdiyi ifadələrlə yanaşı, şahidlərin ifadələri ilə, bir sıra istintaq hərəkətlərinin aparılması haqqında protokollarla və işə əlavə edilmiş sənədlərlə tam təsdiq edilir.

Müdafiəçi A.K.Namazov kassasiya şikayətində Məhkum ibtidai araşdırma zamanı etirafedici ifadələri təsir və təzyiq altında verməsini, sübutların isə saxtalaşdırılmasını iddia etsə də, iş materiallarından belə halların olmasına dəlalət edən hər hansı əsasın olması görünür.

Birinci instansiyası məhkəməsi tərəfindən çıxarılmış hökmdə və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarında araşdırılmış sübutların hər birisi ayrı-ayrılıqda şərh edildiyindən məhkəmə kollegiyası təkrarən həmin sübutların bütövlükdə hazırkı qərarla təsvirinə ehtiyac görmür.

Odur ki, müdafiəçi A.K.Namazovun kassasiya şikayətində irəli sürdüyü apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının qeyri-obyektiv sayılması və ədalətli qərarın çıxarılması haqqında tələblərinin əsaslılığını yoxlayarkən məhkəmə kollegiyası işin faktiki hallarının kassasiya şikayətində mücərrəd şəkildə əksini tapmış təsvirini deyil, iş üzrə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən müəyyən olunmuş faktiki halları rəhbər tutacaqdır.

İşə baxmış birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin ibtidai araşdırma zamanı hər hansı qanun pozuntusuna yol verilmədən toplanmış və məhkəmə iclaslarında tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmış sübutlara əsasən müəyyən etdikləri faktiki hallar isə ondan ibarətdir ki, İ.R.X21 Respublikasının ərazisində həmin dövlətin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan "Cəbhət-an Nusra" («X26») adlı cinayətkar birliyin (təşkilatın) təbəçiliyində olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı X11 rəhbərlik etdiyi qanunsuz silahlı birləşmənin fəaliyyətində iştirak etmiş, eləcə də həmin

cinayət əməlinə görə həm Suriya Ərəb Respublikasında, həm də Azərbaycan Respublikasında məhkum olunmamışdır. Belə ki, o, Suriya Ərəb Respublikası ərazisində həmin dövlətin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmənin fəaliyyətində iştirak etmək məqsədilə 31 avqust 2013-cü il tarixdə Rusiya Federasiyasına, oradan isə 2013-cü ilin oktyabr ayında Türkiyə Respublikasına gedərək, Türkiyənin Hatay şəhəri istiqamətindən sərhəddən qanunsuz yolla Suriya Ərəb Respublikası ərazisinə keçərək, həmin dövlətin, eləcə də Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan ağır və ya xüsusilə ağır cinayətlər törətmək məqsədilə yaradılmış “Cəbhət-an Nusra” («X26») adlı cinayətkar birliyin (təşkilatın) tabeçiliyində olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı X11 rəhbərlik etdiyi qanunsuz silahlı birləşmənin tərkibinə digər Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə birlikdə qoşularaq, qanunsuz silahlı birləşməyə aid təlim düşərgələrində müxtəlif hərbi təlimlərdə iştirak etdikdən sonra ona təhkim edilmiş döyüş sursatı ilə birlikdə “UZİ” tipli avtomat silahla 2014-cü ilin mart ayınadək həmin qanunsuz silahlı birləşmənin nəzarətindəki ərazilərdə yerləşən postların mühafizəsində iştirak etmiş və bu cinayət əməlinə görə xarici ölkədə - Suriya Ərəb Respublikasında məhkum olunmamışdır.

İş materiallarından görüldüyü kimi, bu nəticənin əsasında duran sübutlar qanuni prosedurlar daxilində, cinayət-mühakimə icraatının prinsiplərinə əməl olunmaqla və sübut etməyə dair CPM-nin 138-146-cı maddələrinin tələbləri gözlənilməklə əldə olunmuş, o cümlədən kassasiya şikayətində irəli sürülmüş iddiaların əksinə olaraq məhkəmələr yekun qərarlarının əsaslandırılması zamanı yolverilməz sübutlardan istifadə etməmiş, iş üzrə məhkum Məhkum, şahidlərin dindirilmələri, zəruri olan ekspertizalar keçirilərək həmin ekspertizaların rəylərinin alınması, müxtəlif istintaq hərəkətlərinin aparılması zamanı, habelə digər sübutların toplanması və araşdırılması zamanı qanunun tələblərinə tam şəkildə əməl etmiş və sübutların qəbul edilməzliyinin əsasını təşkil edən, CPM-nin 125.2-ci maddəsində göstərilmiş hər hansı kobud qanun pozuntusuna yol verməmişlər.

Bundan başqa, həm birinci, həm də apellyasiya instansiyası məhkəmələri işə baxılması zamanı natamamlığa, qeyri-obyektivliyə, cinayət prosesi iştirakçılarının hüquqlarının pozulmasına yol verməmiş və məhkəmə iclasları ağılabatan müddətlərdə cinayət mühakimə icraatının prinsiplərinə uyğun olaraq keçirilmişdir. Məhkəmə baxışları zamanı həmçinin “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş ədalətli və qərəzsiz məhkəmə baxışına malik olmaq, müdafiə, təqsirləndirilən şəxsin lehinə və əleyhinə ifadələr vermiş şahidləri dindirmək və başqa hüquqların pozulmasına da yol verilməmiş, nəticə etibarlı ilə isə ibtidai aradırma orqanı tərəfindən məhkumun əməllərinin cinayətin törədildiyi, iş üzrə ibtidai araşdırmanın aparıldığı, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən yekun məhkəmə aktlarının qəbul edildiyi zamanda Təqsirləndirilən şəxs əməllərini 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə tövsif edilməsi ilə razılaşaraq onun bu maddələrlə təqsirli bilinərək cəzalandırmasını qanuni və əsaslı saymışlar.

İş materialları ilə müəyyən edilir ki, məhkum Məhkum məhkəmə iclaslarında özünü ona elan olunmuş ittiham üzrə təqsirli bilməsə də, ibtidai araşdırmanın ilkin mərhələsində hazırkı qərarın “İşin halları” hissəsində təsvir edilən cinayət əməllərini özü tərəfindən törədilməsini etiraf edərək həmin cinayətlərin halları barədə göstərmişdir ki, o, xx xxxxxx ildə Bakı şəhərində doğulmuşdur. 1998-ci ildən 2006-cı ilədək Bakı şəhəri, Yasamal rayonunda yerləşən Respublika İncəsənət Gimnaziyasında orta təhsil almış, daha sonra 2006-2009-cu illərdə Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksində orta təhsilini davam etdirmişdir. 2009-cu ildə orta məktəbdən məzun olduğdan sonra Rusiya Federasiyasının Moskva şəhərində yerləşən Xalqlar Dostluğu universitetində hüquqşünaslıq ixtisası üzrə əyani təhsilə qəbul olmuş, lakin 2-ci kursdan təhsilini qiyabi davam etdirmişdir. 2013-cü ildə Şahid2 ilə dini nikaha daxil olmuşdur. 2012-ci ildə onun 5-ci sinifdən tanıdığı dostu X23 onunla dini söhbətlər etməklə əhli sünneyə etiqad etməsinə səbəb olmuşdur. Daha sonra ona məlum olmuşdur ki, X23 da sələfilərin “Sumqayıt camaatı” adlanan qrupuna daxildir. O, 2012- 2013-cü illərdə həmin camaatlığın üzvləri ilə görüşərək dini müzakirələr aparmışdır. X23 2013-cü ilin avqust-sentyabr aylarında Suriya

Ərəb Respublikasına cihad etmək məqsədilə getmişdir. Həmin vaxtlarda o, da, həm cihad etmək, həm də hicrət etmək məqsədilə Suriyaya getməyi planlaşdırmışdır. Bu vaxtlar o, "Sumqayıt camaatının" üzvü olan Qəbələli Davuda (Əzimli Məhəmməd) hicrət etmək üçün müraciət etmiş, lakin ona gözləməyi və səbr etməyi tövsiyə etmişlər. Aldığı qiyabi təhsili ilə bağlı Moskvaya gedərkən oradan Suriyaya getmək məqsədilə 2013-cü ilin oktyabr ayında Türkiyə Respublikasının İstanbul şəhərinə getmişdir. Qısa müddət sonra oradan Hatayda yerləşən Reyhanlı sərhəd məntəqəsindən Suriyanın Atma şəhərinə keçmişdir. İlin sonuna kimi o, Atmada qalmışdır. Həmin dövrdə həyat yoldaşı X22yə Azərbaycandan Türkiyə gəlməyi tapşıraraq, X22 da təxminən 2013-cü ilin sonlarında Türkiyəyə İstanbula gəlmişdir. O, Atmadan İstanbula gələrək X22ni qarşılaraq və onlar qısa müddət İstanbulda qalaraq sonra yenidən Reyhanlı sərhəd məntəqəsinin yaxınlığından Atma şəhərinə keçmişlər. Orada bir müddət qaldıqdan sonra o, "Sumqayıt camaatının" əmiri x64 Suriyada olduğunu öyrənmiş, həmin şəxslərin olduğu yerə, yəni Hələb şəhərinin yaxınlığında yerləşən Rif Mühəndisin qəsəbəsinə getmiş və onlara qoşularaq orada qalmışdır. Göstərilən qəsəbədə olarkən o, X23u, X24i, X25ni, X23un qardaşı x1, x2, x3, x4, x5, x6, x7, x8i tanıyaraq və onları 2 ay ribata, yəni qarovula çıxarmışlar. Ribata çıxarkən Rif Mühəndisin qəsəbəsində yerləşən yaşadıqları binaları mühafizə etmişlər. Onun istifadəsində "UZİ" markalı silah olmuşdur. O, həmin silahı Suriyada olduğu vaxtlarda öz puluna - təxminən 500 ABŞ dollarına almışdır. Orada olanda onlara silahla bağlı təlimləri "X" ləqəbli şəxs keçmişdir. Daha sonra qaldıqları X şəhərinin yaxınlığında İŞİD və X22 arasında vəziyyət gərginləşdiyinə görə həyat yoldaşlarını Suriya-Türkiyə sərhədində İdlidə yerləşən X55 adlı yerə göndərmiş, vəziyyət sakitləşəndən sonra isə həyat yoldaşını geri qaytarmışdır. Həyat yoldaşı orada yalnız ev işləri ilə məşğul olmuş, onun oradakı fəaliyyəti ilə heç bir əlaqəsi olmamışdır. O, Suriyada olduğu müddətdə atası 2 dəfə onu geri qaytarmaq üçün oraya gəlmiş, lakin o, imtina edərək qayıtmamışdır. 2014-cü ilin mart ayında X22 və Cəbhə ən-Nüsrə onların qaldıqları yerə gələrək onların camaatlığının üzvlərini girov götürmüşdür. 15 gün əsirlikdə qaldıqdan sonra camaatın əmiri X88, misirli din müəllimini və tərcüməçisi X89 saxlamaqla onları azad etmişlər və ailələri ilə birlikdə sərhəddən Türkiyəyə keçirmiş, onların silahlarını isə əllərindən almışlar. Daha sonra X88 qətlə yetirildiyini eşitmişlər. Türkiyəyə keçdikdən sonra o, həyat yoldaşı ilə Gaziantep şəhərində bir müddət qalmış, sonra 2014-cü ilin yay aylarında İstanbula köçmüşlər. Məqsədi isə Türkiyə hakimiyyət orqanlarının onları deportasiya etməməsini təmin etmək olmuşdur. 2015-ci ildə onu Türkiyədə polis saxlamış və ona ölkəni tərk etmək üçün 1 ay vaxt verilmişdir. O, isə oranı tərk etməmişdir. Türkiyədə olarkən 2015-ci ildə oğlu X87 və 2017-ci ildə qızı Məryəm anadan olmuşlar. Daha sonra 2019-cu ilin avqust ayının 7-də İstanbulda polis əməkdaşları onu yaşadığı evdə tutmuş və 2 ay saxladıqdan sonra həmin ilin oktyabrın əvvəlində Azərbaycana deportasiya etmişlər.

Məhkum sonradan heç bir qruplaşmanın üzvü olmamasını, heç bir döyüşdə iştirak etməməsini və heç vaxt silahdan istifadə etməməsini bildirsə də, məhkəmələr haqlı olaraq məhkum tərəfindən ifadələrini dəfələrlə dəyişməsini, bu ifadələrin həm biri-biri ilə, həm də araşdırılmış digər sübutlarla ziddiyyət təşkil etməsini nəzərə alaraq onun inkaredici ifadələrini məsuliyyətdən yaxa qurtarmaq məqsədilə verilmiş ifadələr kimi qiymətləndirmiş, məhkum olunmuş şəxsin ibtidai araşdırma zamanı verdiyi ifadələri elan edib tədqiq etməklə həmin ifadələri, habelə şahidlərin ifadələrini və digər sübutları isə yekun məhkəmə aktlarının əsası kimi qəbul etmişlər.

Məhkəmə kollegiyası Məhkum ona elan olunmuş ittiham üzrə cinayət əməllərini törətməsini təsdiq edən digər sübutların da bir qisminə hazırkı qərar da istinad etməyi zəruri sayır.

Belə ki, ibtidai istintaq zamanı şahid qismində dindirilmiş Şahid1 ifadə verərək, bildirmişdir ki, 2013-cü ilin avqust ayında o, X5i təhsilini davam etdirmək üçün Moskva şəhərinə yola salmış, lakin təxminən 15 gündən sonra onunla telefon əlaqəsi kəsilmişdir. O, buna aydınlıq gətirmək üçün həmin ilin sentyabr ayında Moskva şəhərinə uçaraq Xalqlar Dostluğu Universitetinin tələbə şəhərciyinə getmiş və oğlunun orada olmadığını müəyyən etmişdir. Həmin müddətdə arvadı ona zəng edərək bildirmişdir ki, X5 onlardan

xəbərsiz qonşusu Şahid2 ilə qeyri-rəsmi evlənərək Türkiyəyə köçmüşdür. Bundan sonra o, Bakıya qayıtmış, həmin ilin sonunda oğlu X5 anasına zəng edərək X22 ilə birlikdə Suriyaya gedəcəklərini bildirmiş, səbəb kimi atasının əlindən qaçmaq istədiyini göstərmişdir. O, bunu eşidən kimi Azərbaycanın aidiyyəti dövlət qurumlarına müraciət edərək oğlunun geri qaytarılmasında köməklik göstərilməsini xahiş etmişdir. Bundan sonra, oğlunu geri gətirmək üçün Suriyaya getmək qərarına gəlmişdir. Həmin müddətdə kütləvi informasiya vasitələrinin yaydıqları xəbərlərdə qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycan vətəndaşları X10 vilayətindən gedirlər. Bu səbəbdən o, 16 oktyabr 2013-ci ildə Türkiyənin Hatay vilayətinə getmiş və orada hazırda adını və xarici görkəmini xatırlamadığı taks sürücüsü ilə tanış olmuş, sonuncu, müəyyən pul müqabilində onu Türkiyə-Suriya sərhədinə gətirərək Suriya ərazisinə keçməyə köməklik göstərmişdir. Həmin sərhədi keçərkən o, hər hansı gömrük və ya sərhəd keçid məntəqəsinə rast gəlməmişdir. Suriya ərazisinə keçdikdən sonra sərhədə yaxın olan Atma şəhərinə gəlmiş və orada yaşayan insanlardan oğlunun tapılması ilə bağlı hansı quruma müraciət edə bilməsini soruşmuşdur. Ona izah olunmuşdur ki, hazırda Suriyada vətəndaş müharibəsi getdiyi üçün o, olduğu ərazidə Suriyanın prezidenti Bəşər Əsədə qarşı vuruşan silahlı qruplaşmalar İslam Dövləti yaratmış və bu səbəbdən həmin ərazidə Şəriət Məhkəməsindən başqa hər hansı başqa dövlət qurumu fəaliyyət göstərmir. O, Şəriət Məhkəməsi adlanan binaya gələrək özü ilə gətirdiyi X5in fotosəkillərini orada olan şəxslərə göstərmişdir. Əslən Dağıstandan olan iki nəfər ona X5i gördüklərini bildirmiş və onun xahişi ilə oğlunun qaldığı yerin ünvanını taks sürücüsünə izah etmişlər. Bundan sonra taks sürücüsü onu Atma şəhərinə yaxın Hələb istiqamətində olan X27 adlanan qəsəbəyə gətirmişdir. Həmin qəsəbənin girişində silahlı postlar qurulmuş və həmin postları silahlı şəxslər mühafizə etmişlər. O, həmin qəsəbədə oğlunu və Şahid2 tapmışdır. Onlar yarım tikilinin zirzəmisində yaşamışlar və o, x33 yanında iki gün qalmışdır. Orada olarkən oğlu X5 ona bildirmişdir ki, o, Suriyaya İslam qanunlarına uğun yaşamaq məqsədi ilə gəlmiş və hər hansı silahlı qrupunun tərkibinə daxil olmaq və ya hər hansı silahlı münaqişədə iştirak etmək məqsədi olmamışdır. O, X5in yanında olarkən onda hər hansı silah görməmişdir. Oğlu onunla geri qayıtmaqdan imtina etdiyinə görə Bakıya tək qayıtmışdır. 2013-cü ilin dekabr ayının sonunda oğlunu qaytarmaq məqsədi ilə həmin qaydada o, yenidən X25 Kobra adlanan qəsəbəsinə gedərək X5in yaşadığı evdə 1 gün qalmışdır. Bu dəfə əvvəlkinə nisbətdə oğlunun xeyli dəyişdiyini və Suriyaya gəldiyinə görə peşman olduğunu hiss etmişdir. Lakin x34 bu dəfə də Azərbaycana qayıtmaqdan imtina etmiş, o, isə tək Bakıya qayıtmışdır. Bir müddət sonra yenidən həmin məqsədlə X25 Kobra adlanan qəsəbəsinə getmək qərarına gəlmiş və 12 yanvar 2014-cü il tarixdə yola düşmüşdür. Növbəti gün o, Türkiyənin Hatay vilayətinə çatmış və orada olarkən arvadı onunla mobil telefon vasitəsi ilə əlaqə saxlayaraq x34 hazırda Suriya ərazisində, Suriya-Türkiyə sərhədinə yaxın olan ərazidə olduğunu bildirmişdir. Belə ki, həmin gün X5 anasına zəng edərək bildirmişdir ki, onları, yəni X5i, X22ni və onların ətrafında yaşayan digər insanları orada olan silahlı qruplaşmalar "TİR" deyilən yük maşınlarına mindirərək həmin ərazidən qovmuş və onları Suriya-Türkiyə sərhədinə gətirmişlər. Bundan sonra onlar özləri həmin sərhədi keçərək Türkiyənin Qaziantep şəhərinə gəlmişlər. O, bunu eşidən kimi Bakıya qayıtmışdır. Bir müddət sonra arvadı ilə birlikdə Türkiyənin Qaziantep şəhərinə gedərək oğlunu tapmışdır. Həmin şəhərdə o, oğlu üçün kirayə ev tutmuş və oğlu həmin şəhərdə çalışan bir dəmirçi yanında çalışmağa başlamışdır. Daha sonra, o, X və X22ni İstanbul şəhərinə gətirərək orada onlar üçün kirayə ev tutmuş və həmin evdə oğlu gəlini ilə təxminən beş il yarım, 2019-cu ilin oktyabr ayınadək yaşamışlar. Orada onların iki uşağı anadan olmuşdur. Təxminən bir il X5 İstanbulda yaşayan dostu vəkil X23 vəkil bürosunda köməkçi kimi işləmiş, sonradan X internet üzərindən kitab alqı-satqısı ilə məşğul olmuşdur. Təxminən 2019-cu ilin avqust ayında X5 Türkiyənin polis orqanları tərəfindən tutulmuş, onda hər hansı sənəd olmadığına görə Türkiyənin Köç (miqrasiya) idarəsində saxlanılmış və 04 oktyabr 2019-cu ildə X5 Azərbaycana deportasiya olunaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə təhvil verilmişdir.

Kassasiya şikayətində, həmçinin, Təqsirləndirilən şəxs dini təhsil almaq, islam elminə dərinlən bələd olmaq məqsədi ilə Suriya ƏR-na getdiyini, onun ərəb əlifbasını öyrənməsinin iş materiallarında “dini təlimlərdə iştirak” kimi qiymətləndirildiyi, onun Suriyadakı qanunsuz silahlı birləşmələrin tərkibində olmasını sübut edən heç bir faktın olmadığı göstərilərsə də, iş materiallarında olan 05 noyabr 2019-cu il tarixli əməliyyat tapşırığının icrası ilə bağlı ibtidai araşdırma orqanına daxil olan 18 dekabr 2019-cu il tarixli məktubdan görünür ki, Təqsirləndirilən şəxs Suriya Ərəb Respublikası ərazisində qanunsuz silahlı birləşmələrin tərkibində iştirak etmişdir.

Bununla yanaşı, iş materiallarında olan Təqsirləndirilən şəxs barəsində “Sərhədkeçmə hesabı”nın məzmunundan görünür ki, Təqsirləndirilən şəxs 31 avqust 2013-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının hüdudlarını Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Aeroportdan təyyarə ilə tərk edərək Rusiya Federasiyası istiqamətində getmiş və 05 oktyabr 2019-cu il tarixdə İstanbul-Bakı reysi ilə Azərbaycan Respublikasına gətirilərək DTX-nə təhvil verilmişdir.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin V baş idarəsindən daxil olmuş 22 oktyabr 2019-cu il tarixli 5/5949 sayılı məktubdan göründüyü kimi, təqsirləndirilən şəxs Quliyev X8 məhv edilmiş X11 rəhbəri olduğu “Sumqayıt camaatı” adlı cinayətkar birliyin üzvləri ilə birlikdə «Cəbhət-an Nusra»nın təbəçiliyində olmuşlar.

Bundan başqa, cinayət işinə əlavə edilmiş Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 01 iyul 2015-ci il tarixli, 07 iyul 2015-ci il tarixli və 22 avqust 2019-cu il tarixli hökmlərinin surətlərindən görünür ki, iş üzrə Təqsirləndirilən şəxs beyət etdiyi X11 rəhbərlik etdiyi “Sumqayıt camaatı” adlı cinayətkar birlik “Cəbhət-an Nusra”nın («X26») təbəçiliyində olmuşdur. Həmçinin, Təqsirləndirilən şəxs ibtidai istintaqa verdiyi etirafedici ifadələrində adı çəkilən və onunla bir yerdə Suriyada olduğu bildirilən X7 və X4 2013-cü ilin avqust ayından 2014-cü ilin aprel ayına qədər Suriya ərazisində “Cəbhət-an Nusra” adlı cinayətkar birliyin (təşkilatın) üzvləri kimi qanunsuz silahlı birləşmələrin fəaliyyətində iştirak etmiş və onlar da həmin əməllərinə görə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 12.1, 279.1, 12.3, 28, 214.2.1, 12.3, 28, 214.2.3 və 12.1, 218.2-ci maddələri ilə təqsirli bilinib, X23 Quliyev qəti olaraq 13 il müddətə, Tural Şahverdiyev isə 9 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişlər.

İstər təsvir edilən arayışların, istərsə də işdə olan digər sübut əhəmiyyətli sənədlərin və ya istintaq hərəkətlərinin aparılması haqqında protokolların hər hansı şəkildə saxtalaşdırılması, təqsirləndirilən şəxsin ibtidai araşdırmanın ilki mərhələsində və şahidlərin verdikləri ifadələrinin kiminsə təsiri və ya təzyiqi altında vermələri də iş materialları ilə müəyyən edilmir.

Göründüyü kimi, istər Məhkum, istərsə də şahidlərin ibtidai araşdırma zamanı fiziki və ya psixi təsirlər altında həqiqətə uğun olmayan ifadələr vermələri, onların dindirilmələri zamanı hüquqlarının pozulması müəyyən edilməmiş, şahidlərin ifadələri iş üzrə araşdırılmış və hökmdə və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarında əksini tapmış başqa sübutlara uyğun olmuş və məhkəmələr haqlı olaraq məhkumun ifadələrini özünümüdafie xarakterli ifadələr kimi qiymətləndirib qəbul etdikləri yekun məhkəmə aktlarının əsasına araşdırılmış başqa sübutları qoymuşlar.

Bu baxımdan, məhkəmə kollegiyası Məhkum həmin əməlləri törətməsinin sübuta yetirilməsi ilə yanaşı onların həm də CM-nin 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə tövsif edilməsi barədə məhkəmələrin gəldikləri nəticəni düzgün sayır və buna görə də bu məsələ ilə bağlı da kassasiya şikayətinin dəlillərini qəbul edilməz hesab edir.

Ümumiyyətlə isə, məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinə məhkəmə baxışının yekunu olaraq belə qənaətə gəlir ki, müdafiəçi A.K.Namazovun həmin şikayətində göstərdiyi dəlilləri işdə olan sübutlarla təkzib edilir və buna görə onun bu dəlilləri məhkum olunmuş şəxsin cinayət məsuliyyətindən yayındırılmasına xidmət edən dəlillər kimi qiymətləndirilməlidir.

Göstərilənlərlə yanaşı, məhkəmə kollegiyası onu da qeyd edir ki, məhkəmə araşdırmaları zamanı CPM-nin 10 (qanunçuluq), 11 (hər kəsin qanun və məhkəmə qarşısında hüquq bərabərliyi), 12 (Konstitusiya ilə təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquq

və azadlıqlarının təmin olunması), 13 (şəxsin şərəf və ləyaqətinə hörmət edilməsi), 14 (azadlıq hüququnun təmin edilməsi), 19 (hüquqi yardım almaq və müdafiə hüququnun təmin edilməsi), 27 (cinayət mühakimə icraatının aşkarlığı), 28 (cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliliyi) və 32-ci (cinayət prosesində tərəflərin çəkişməsi) maddələrində təsbit edilmiş cinayət mühakimə icraatının prinsip və şərtlərinə tam şəkildə əməl olunmuş, məhkum Təqsirləndirilən şəxs barəsində cəza tədbiri seçilərkən isə onun törətdiyi əməllərin ictimai təhlükəlilik dərəcəsi və xarakteri, şəxsiyyətini səciyyələndirən, habelə cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran bütün hallar kifayət qədər nəzərə alınmışdır.

Beləliklə, təsvir olunanlardan görünür ki, müdafiəçi A.K.Namazovun kassasiya şikayətində irəli sürülmüş dəlillər tamamilə əsassız olmaqla baxılan işdə CPM-nin 42.1.1, 42.1.2, 42.1.3 və 42.1.4-cü maddələrində təsbit edilmiş bəraətin əsasları (o cümlədən məhkumun təqsirliliyinin sübuta yetirilməməsi kimi hal), eləcə də apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsini tələb edən CPM-nin 416-cı maddəsində göstərilən əsaslardan hər hansı biri müəyyən edilmir.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin təmin edilməsi barədə müdafiəçi A.K.Namazovun, kassasiya şikayətinin təmin edilməməsi haqda isə dövlət ittihamçısının çıxışlarını dinləyərək hesab edir ki, müdafiəçi A.K.Namazovun kassasiya şikayəti təmin edilməməli, Məhkum CM-nin 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinib məhkum edilməsinə dair Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarı isə kassasiya şikayətinə münasibətdə dəyişiklik edilmədən saxlanılmalıdır.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 419.10.1-ci maddəsini rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası

QƏRARA ALDI:

Kassasiya şikayəti təmin edilməsin.

Məhkum Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 12.1, 218.2 və 12.1, 279.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinib məhkum edilməsinə dair cinayət işi üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 21 oktyabr 2020-ci il tarixli qərarı kassasiya şikayətinə münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılsın.